

за участю представників громадськості як наглядачів, відеоспостереження тощо, особа заздалегідь, але не пізніше ніж за шість місяців декларує свою участь у іншому конкурсі на менш «привабливу посаду». Конкурс, що проводиться в такому випадку, проходить без участі відеоспостереження, громадського контролю тощо. Відповідно, особа успішно складає первинний етап конкурсного добору завчасно і «на стороні», маючи у підсумку готовий результат, що був здобутий нею не завжди самотужки.

Як бачимо, національне законодавство про державну службу має низку дискусійних положень, що утворюють корупційні ризики та перешкоджають прозорості процедур зайняття вакантних посад в державних органах. Виправлення та урахування вищевказаних моментів дозволить якісно поліпшити кадровий склад державних службовців та унеможливити призначення на керівні посади осіб, які за своїми професійними якостями нездатні до ефективного адміністрування.

Бібліографічні посилання:

1. Трансперенсі Інтернешнл Україна. «Індекс сприйняття корупції – 2018» URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryjnyattya-koruptsiyi-2018/>
2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. Відомості Верховної Ради України від 22.01.2016. 2016, № 4. Ст. 43.
3. Про Національну поліцію України: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України від 09.10.2015. 2015, № 40-41. Ст. 379.
4. Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади: наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631. *Офіційний вісник України* від 29.01.2016. 2016, № 6. Ст. 320.
5. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова КМУ від 25 березня 2016 р. № 246. *Урядовий кур'єр* від 26.04.2016. 2016, № 79.

МИРОНЮК

Роман Вікторович,

професор кафедри адміністративного права
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичного наук, професор

ШЛЯХИ УСУНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У РОБОТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Виходячи з назви доповіді, нижче ми будемо вести мову про ті реальні рішення, дії чи бездіяльність працівників поліції, які зумовлюють наявність корупційних ризиків в їх діяльності та визначимо шляхи їх усунення. Зокре-

ма почнемо з обмеження щодо одержання подарунків. Тут слід виокремлювати законне та незаконне одержання поліцейським подарунків. До законних подарунків та способів їх отримання слід віднести: 1) прийняття подарунків, які відповідають загально визнаним уявленням про гостинність, а саме якщо вартість таких подарунків не перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки (слід враховувати прожитковий мінімум для працездатних осіб у відповідності до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік [1]; 2) будь-які дарунки, що даруються близькими особами або одержуються як загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси. Відповідно, незаконні подарунки це ті, що перевищують один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки; а під незаконним способом їх отримання слід вважати безпосередньо або через інших осіб вимагання, прохання або одержання таких подарунків для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб у зв'язку із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування або якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи. Інші способи отримання подарунків поліцейським є цілком законними (зокрема, отримання подарунків від друзів, які не перебувають у будь-яких зв'язках з поліцейським пов'язаних з його професійною діяльністю, мається на увазі реальне а не потенційно можливе перебування у таких відносинах (прикладом може слугувати цілком законний подарунок патрульному поліцейському на день народження від друга, який є водієм і може бути потенційно в службових відносинах з патрульним у випадку винесення останнім постанови про застосування стягнення за вчинення ПДР).

Поліцейський у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів: відмовитися від пропозиції; за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію; залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників; письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Також статтею 24 Закону визначено досить чіткий алгоритм дій при виявленні у своєму службовому приміщенні майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунку [2].

Наступним корупційним ризиком в діяльності поліцейського є сумішництво та суміщення з іншими видами діяльності. Норма стаття 25 Закону

вказує на те, що обмеженням (забороною) для поліцейського є зайняття іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) [2]. Не вдаючись в ретельний порівняльно-правовий аналіз доцільності запровадження таких обмежень для поліцейських все ж необхідно зазначити, що законодавство і правозастосовна практика більшості демократичних держав допускає можливість сумісництва поліцейської діяльності з іншими видами діяльності, які передбачають використання трудового ресурсу поліцейського з метою отримання останнім додаткового прибутку як стимулюючого фактору удосконалення його особистісних здібностей та можливості їх реалізації. Однак існують цілком логічні і розумні обмеження такої діяльності, зокрема: вона може здійснюватись виключно поза робочий час поліцейського (в залежності від графіку його служби, але не в межах як правило в середньому 40 годинної робочої неділі); вона не має бути пов'язана з використанням поліцейським свого службового становища з рахунок державної служби в поліції; така діяльність має бути документально оформлена, і поліцейським мають бути сплачені всі податки з отриманого прибутку, який підлягає декларуванню. Сподіваємось, що в перспективі з удосконаленням антикорупційного законодавства такі перспективи сумісництва будуть відкриті і для наших поліцейських. Наразі поліцейському забороняється безпосередньо займатися підприємницькою діяльністю, тобто відповідно до ст. 42 Господарського кодексу України – самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [3]. Винятком є викладацька, наукова і творча діяльність, медична практика, інструкторська та суддівська практика із спорту, які можуть здійснюватись з певними обмеженнями: поза службовий (робочий) час; з належним юридичним оформленням, як правило за контрактом з обов'язковою сплатою податків з прибутку та декларуванням таких прибутків. Слід відмітити, що Наказом Міністерства праці України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 28.06.93 №43 «Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій») передбачено, що усі працівники, крім основної роботи та роботи за сумісництвом, мають право виконувати роботи, які відповідно до чинного законодавства не є сумісництвом. Зокрема пунктом 3 вищезазначеного Переліку зазначена педагогічна робота з погодинною оплатою праці в обсязі не більше як 240 годин на рік [4]. Таким чином, поліцейський має право в поза робочий час здійснювати викладацьку діяльність, медичну практику, інструкторську та суддівську практику із спорту в обсязі не більше 240 годин на рік з погодинною оплатою праці, якщо дозвіл на таку роботу надав керівник відповідного органу.

Наступний корупційним ризиком для поліцейського є спільна робота

близьких осіб, на яку встановлено обмеження статтею 27 Закону. Так, поліцейські не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам, перелік яких визначений ст. 1 Закону [2]. Слід враховувати, що закон дає досить широке поняття «пряме підпорядкування», під яким слід розуміти відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням. Однак це питання пов'язане безпосередньо з наявністю чи відсутністю конфлікту інтересів про який звернемо увагу нижче. Для наглядного розуміння прямого підпорядкування по службі в поліції наведемо такі приклади: очевидним є те, що донька не може перебувати на посаді слідчого відділу керівником якого є її батько; з іншої сторони чи може син працювати на посаді дільничного офіцера поліції в підрозділі в якому його батько є керівником кадрової служби? І відповідь на це питання ствердне – так, але має бути усунутий конфлікт інтересів – батько має бути виключений з комісії, яка приймає кадрові рішення щодо його сина.

Очевидним шляхом усунення даного корупційного ризику є повідомлення особою, яка претендує на зайняття посади у відповідному підрозділі поліції керівництва органу, на посаду в якому вона претендує, про працюючих у цьому органі близьких їй осіб. У разі, якщо такий корупційний ризик вже наявний він має бути усунений з ініціативи суб'єктів конфлікту інтересів протягом п'ятнадцяти днів, або за рішенням керівника в місячний строк з моменту виникнення обставин дані особи (особа) підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування. У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Ще одним корупційним ризиком в діяльності поліцейського є недотримання строків заповнення декларації та внесення в неї змін. Поліцейський зобов'язаний щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті НАЗК декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за минулий рік за формою, що визначається НАЗК, а також упродовж семи днів після подання декларації поліцейський має право подати виправлену декларацію. Також слід враховувати те, що у разі суттєвої зміни у майновому стані поліцейського, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня відповідного року (на 1 півріччя 2019 року це 96 тис. 50 грн.), поліцейський у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов'язаний письмово повідомити про це НАЗК, зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному

веб-сайті Національного агентства.

Таким чином вище нами було здійснено спробу визначити основні корупційні ризики в діяльності поліцейського, з'ясовано способи діяльності (бездіяльності) поліцейського що призводять до настання корупційних ризиків та виокремлено алгоритми діяльності поліцейського щоб виключити або принаймні мінімізувати настання негативних правових наслідків у формі відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або діяння пов'язаного з корупцією.

Бібліографічні посилання:

1. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 50. Ст. 400.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
4. Про затвердження Положення про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій: Наказ Міністерства праці України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 28.06.93 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-93>.

БЛІНОВА

Ганна Олександрівна,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Ефективність державної антикорупційної політики в сучасному інформаційному суспільстві напряду залежить від рівня інформаційної відкритості органів публічної влади. Інформаційне суспільство, що створює єдиний глобальний інформаційний простір має багато можливостей здійснення громадського контролю за діяльністю представників публічної влади з метою запобігання та протидії корупції.

Конвенція ООН проти корупції значну увагу приділяє врегулюванню питань інформаційного забезпечення протидії корупції. Серед основних заasad цей документ передбачає прийняття процедур або правил, які дозволяють членам суспільства отримувати, у належних випадках, інформацію